jõe- ja järve- (Peipsi) lotjade tüüpi (vt. ptk. Asula üldpilt), palgiparvetamist (vt. ptk. Kaubandusline liikimine), kalurite paate ja pandureid, ürgoru kuju (kald-kõrglammorg!), uhtniitu (luht), Emajõe voolamisviisi (looklemine, silmusklemine, uurdeperved, leetkaldad, harilikult siledapinnaline aeglase vooluga jõgi, kevaditi — vahel ka sügiseti — suurvesi, voolunõva, üleujutamised!), saetööstusi ja sadamaraudteed jõe ääres!

3. Kes kauemat aega linnas peatub ja sellega üksikasjaliselt tahab tutvuda, koostab ise rännakute kavad käesolevate jm. andmete najal.

4. Rännakud linna kaugemasse ümbruskonda, vt. Tartu-Maarja kihelkonna kirjeldus: Rändajale, lhk. 444/445.

Kirjanduslised allikad: Kutorga: Beiträge zur Geognosie und Paläontologie Dorpats und seiner nächsten Umgebungen. St. Petersburg 1835. — Doss, prof. B.: Gutachten über das Projekt einer Grundwasserversorgung der Stadt Dorpat. Riga 1906. — Fählmann, F. R.: Vanemuise kosjakäigud. — Mülilen, L. v. z.: Der geologische Aufbau Dorpats und seiner nächsten Umgebung. Dorpat 1912. — Guleke, R.: Über Lage, Ergiebigkeit und Güte der Brunnen Dorpats. Dorpat 1889. — Schmidt, C.: Die Wasserversorgung Dorpats. Dorpat, I — 1863, II —1876. — Kant, E.: Tartu linnasüda. „Loodus" nr. 1 ja 2. Tartu 1924. — Hasselblatt, A.: Ringkäigul Tartus. Esimene Tartu ja Lõuna-Eesti Kaubandustööstusline aadressiraamat. 1922. — Oettingen, Dr. A. J.: Phänologie der Dorpater Lignosen. Dorpat 1879. Archiv für die Naturkunde Liv-, Est- u. Kurlands. Dorpat 1876. — Kodumaa taimed. I jagu: Õistaimed. Tartus 1918. — Lundström, E.: Mida Tartu parkides ja aedades leida. „Postimees" 1922 nr. 224 ja 230. — Riigi Statistika-Keskbüroo: 1924. a. üldrahvalugemise andmed. Vihk X: Tartu ja Valga maakond. Tallinna 1924. — Maide, J.: Tartu linna liikumisvaatluste tagajärjed, Postimees 1924. a. nr. 276 ja 277. — Teised kirjanduslised allikad vt. lhk. 135.

Arhiivid: Riigi Keskarhiiv Hetseli t. 1, Linna arhiiv raekojas, peale selle kirikute arhiivid, mis sisaldavad hilisema aja dokumente. Arhiiv on ka Tartu-Võru Rahukogul.

[**Kaastöölised.** Konservaator M. Härms (ptk. „Linnud"); üliõp. E. Kant (ptk-d „Asend", „Arvustik", „Loodus", „Inimene", „Ajalugu" osalt, „Rändajaile", „Kirikud, palvemajad ja surnuaiad" osalt, kartomeetrilisi andmeid, 205. ja 207. joonise koostanud ja joonistanud); rektor H. Koppel (lubanud tarvitada 225. joonise); Jaani kiriku köster Hermann Lange (teateid nim. kiriku kohta); K.-Ü. „Loodus" (lubanud tarvitada 205., 210., 216., 218. ja 227. joonise kliseid); üliõpil. J. Maide (koostanud ja joonistanud 221. ja 223. joon.); assist. H. Moora (ptk. „Muinasjäänused"); üliõpil. E. Pipenberg (mõnesuguseid andmeid kirikute kohta); prof. A. Rammul (annud tarvitada tervishoiulisi andmeid); assist. E. Reinwaldt (ptk. „Ilmetajad"); üliõpil. H. Rumma (joonistanud 206. ning 222. joonise ja linna kaardi); mag. geogr. J. Rumma (ptk. „Tervishoiulised olud", mõnesugused andmed ptk. Arvustikus, „Kirikud, palvemajad ja surnuaiad" osalt, toimetustöö); dotsent H. Sepp (ptk. „Ajalugu"); lektor J. V. Veski (teated eesti tegelaste kalmete kohta ptk. „Rändajaile"); üliõpil. G. Vilberg (ptk. „Taimkate").]